



Sant Dnyaneshwar Shikshan Sanstha's
ANNSAHEB DANGE COLLEGE OF D PHARMACY,
ASHTA

स्नेह 2021-22

लॉकडाउन

GAME
ON



MAGAZINE

*Shaping Future Transforming
Healthcare Education
Beyond Degree*

🏠 <http://www.adcdp.in>

@ principaladcdp@gmail.com

स्नेह

A Y 2021-2022, ISSUE 01

OUR INSPIRATION

HON. SHRI. ANNASAHEBDANGE (APPA)

OUR CORNERSTONE

HON. ADV. RAJENDRA R. DANGE

OUR MOTIVATOR

PROF. RAFIQ. A. KANAI

COVER IMAGE

MR. PRAKASH I. NARGATTI

EDITORIAL

MR. SUJIT A. DESAI EXECUTIVE EDITOR

MR. PRAKASH I. NARGATTI EDITOR IN CHIEF

MR. SAMMED S. CHOUGULE STUDENT EDITOR

MISS. SHITAL V. WATEGAONKAR STUDENT EDITOR

CONTRIBUTORS

MR. DESAI S. A., MR. NARGATTI P. I., MR. DANE Y. D.,

MRS. ADMUTHE J. A., MISS. PATIL A. C.

PHONE: 02342-241125

PRINCIPALADCDP@GMAIL.COM

VISIT-WWW.ADCDP.IN

मराठी विभाग



1.मी कोण आहे यापेक्षा मी कसा आहे - रतन टाटा

“मी कोण आहे यापेक्षा मी कसा आहे...” हे जे म्हणतात त्यांचीच कहाणी मी थोडक्यात आपणासमोर मांडत आहे. संघर्ष काय असतो? संयम काय असतो? ध्येय काय असते? हे सर्व प्रश्न आपल्यासमोर केव्हा ना केव्हा उभे राहतात, किंवा परिस्थिती केव्हातरी या प्रश्नापर्यंत आपल्याला घेऊन जाते. लहान असताना आईवडील, गुरुजन आपल्यावर संस्कार करत असतात. पण आईवडीलांची सोबत काही मुलांना मिळत नाही. अशी मुले मनानी खचली जातात. पण काही मुले आपल्या जीवनाचे ध्येय निवडून कोणत्याही संकटांना सामोरे जाण्याची तयारी दाखवून यशस्वी होतातच! असचं एक यशस्वी उदाहरण मी आपल्यासमोर मांडत आहे.

गर्दीत वाट दिसत नाही. तर त्या गर्दीत घुसून हवी तशी वाट निर्माण करावी लागते. योग्य दिशा निवडून त्यावर आयुष्याच्या रेघा ओढणे इतके सोपे आहे का? जीवनाच्या कोणत्या ना कोणत्या वळणावर कोणते निर्णय घ्यायचे हे निर्णय घेणे कठीण असतात, पण ते घ्यावेच लागतात! आणि असे निर्णय घेऊन आपले जीवन यशस्वी करणाऱ्या महान व्यक्तीची मी ओळख आपणास या लेखातून करून देत आहे...

समाजात आपण वावरतो. हा समाज आहे म्हणून आपण आहोत. जीवन जगत असताना समाजाचे भान ठेवून समाजाचे आपण देणे लागतो हे लक्षात घेऊन मिळालेल्या नफ्यातून साठ टक्के रक्कम समाजासाठी देणाऱ्या एका दानशूर, देशभक्त व्यक्तीची ओळख मी आपणास करून देताना मला आनंद होत आहे...

२८ डिसेंबर १९३७ रोजी सुरत येथे एक मुलगा पारशी कुटुंबात जन्मास येतो. पण आई वडील मुंबईत राहत असल्यामुळे या मुलाचे बालपण मुंबईतच सरत असते. हा मुलगा अवघा सहा

वर्षाचा असताना या मुलाचे आईवडील विभक्त होतात. यानंतर या मुलाची जबाबदारी त्याच्या आजीकडे येते. या मुलाचे चॅम्पियन स्कूल मुंबई येथून प्राथमिक शिक्षण पूर्ण होते. या मुलाचं आर्किटेक्ट व्हायचं स्वप्न, म्हणून या मुलाचे अँडमिशन त्याची आजी अमेरिकन कॉर्नल विद्यापीठामध्ये प्रवेश मिळवून देते. हा मुलगा स्वतःचे अस्तित्व निर्माण करण्यासाठी आपण आपल्या पायावर उभे राहून शिक्षण पूर्ण करावयाचे ठरवतो.

एखादा निर्णय घेतला मग कोणत्याही वयात असू दे, जो निर्णय मनापासून आपण घेतो तो पूर्ण होईपर्यंत किंवा ध्येय साध्य होईपर्यंत ती उमीद कदापि थांबू देत नाही, आणि हीच खरी कारणे यश संपादन करण्याची आहेत. अमेरिकेतील शिक्षण कालावधीमध्ये या मुलाने हॉटेलमध्ये भांडी घासण्यापासून ते कारकुनाच्या नोकरीपर्यंत सर्व लहान-मोठी कामे न लाजता केली व तो आपले शिक्षण पूर्ण करत गेला.

या तरुणाने १९७९ मध्ये कॉर्नल विद्यापीठातील शिक्षण पूर्ण केले आणि १९६२ मध्ये या तरुणाने आपल्या करियरची सुरुवात टाटा स्टील विभागातून केली. त्यावेळी या तरुणाने ब्ल्यू कॉलरच्या कर्मचाऱ्यासह भट्टीमध्ये सुद्धा काम केले. हे एक कठीण काम होते. पण या तरुणाने दिलेल्या जबाबदाऱ्या काळजीपूर्वक पूर्ण करत टाटा समूहाच्या परंपरेनुसार १९७० पर्यंत टाटा समूहाच्या बऱ्याच कंपन्यांमध्ये काम केले. या तरुणाची कामाची पद्धत पाहून या तरुणाला समूहाच्या मॅनेजमेन्टमध्ये प्रमोट करण्यात आले..

१९७१ साली या तरुणाची निवड राष्ट्रीय रेडिओ इलेक्ट्रॉनिक्स कंपनी (नेल्को) चे प्रभारी संचालक म्हणून निवड करण्यात आली. कंपनीचे कामकाज योग्य पद्धतीने हाताळत कंपनीच्या नफ्यामध्ये दोन टक्याहून वीस टक्यापर्यंत कंपनीचा नफा वाढवला. याच काळी देशात आणीबाणी

व आर्थिक मंदीतून ही कंपनी बाहेर पडली नाही. याच काळात समूहास ही कंपनी बंद करावी लागली.

हे करत असताना या तरूणाने १९७५ साली हॉवर्ड विद्यापीठातून मॅनेजमेन्टची पदवी मिळवली याच कालावधीमध्ये टाटा समूहाचे तात्कालीन प्रमुख जे. आर. डी. टाटाशी या तरूणाची मुलाकात झाली.

या तरूणाची मेहनत पाहून १९७७ मध्ये त्याला टाटा कंपनीच्या एम्प्रेस मिलची जबाबदारी देण्यात आली. जी मिल अगोदरच दिवाळखोरीत निघाली होती. या तरूणाने या मिलबाबत एक आराखडा कंपनीच्या मॅनेजमेन्टसमोर मांडला. पण अन्य अधिकारी वर्गाला तो मंजूर नव्हता. नंतर ही कंपनी बंद करण्यात आली. या तरूणाचे हे दुसरे अपयश होते. परंतु या सर्व गोष्टीमुळे या तरूणाला बरेच काही शिकावयास, अनुभवयास मिळत गेले.

यश काय असते. त्यामागे किती मेहनत घ्यावी, इतरांशी कसे वागावे. एखादी गोष्ट साध्य करण्यासाठी किती संघर्ष करावा, मनावर, बुद्धीवर किती संयम ठेवावा हे या तरूणाने चांगलेच आत्मसात केले होते.

सन १९९१ मध्ये या तरूणाला टाटा इंडस्ट्रीजचे अध्यक्ष बनवले गेले. दहा वर्षांचा कालावधी गेल्यानंतर याच तरूणाला १९९१ मध्ये जे. आर. डी टाटांनी टाटा समूहाचे नवे चेअरमन म्हणून नियुक्त केले. कामगारा सोबत राबणारा एक तरूण टाटा समूहाचा चेअरमन होतो.. हे त्या तरूणाच्या मेहनतीचं फळच म्हणावे लागेल.

मी आता या तरूणाचे नाव आपल्याला आनंदाने सांगू इच्छितो.. यांचे नाव “मा.श्री.रतनजी टाटा” असे आहे. रतन टाटा जेव्हापासून टाटा समूहाचे चेअरमन झाले तेव्हापासून कंपनी प्रगतीच्या दिशेकडे वाटचाल करू लागली.

मी आता टाटा कंपनीविषयी आपणास थोडी माहिती सांगणार आहे. टाटा समूह पहिल्यापासूनच व्यावसायिक व प्रवासी वाहन बनवत होते. पण भारतातली मध्यमवर्गीय लोकांची समस्या लक्षात घेत ३० डिसेंबर १९९८ मध्ये इंडिका कार बाजारात आणली. रतन टाटांनी इंडिकाच्या प्रोडक्शनवर खूप मेहनत घेतली होती. पण ऑटोमोबाईल अँनेलेसिसने गाडीमध्ये बरेच दोष काढले. त्यामुळे, टाटा इंडिकाची बाजारात विक्री कमी होऊ लागली. आणि वर्षभरात ही इंडिकाकार फेल गेली व टाटा मोटर्सला अपयश सहन करून नुकसानही सहन करावे लागले.

या सर्वच कारणामुळे 'रतन टाटा' यांनी ही कार कंपनी विकण्याचा प्रस्ताव फोर्ड कंपनीसमोर ठेवला., पण त्यावेळचे फोर्ड कंपनीचे, चेअरमन बिल फोर्ड यांनी रतन टाटा यांना सरळ उत्तर दिले नाहीतर उलट त्यांचा अपमान करत “जर तुला कार बनवता येत नव्हती तर तुला या व्यवसायामध्ये पडायला कोणी सांगितले होते.” असे खडे बोल त्यांना ऐकवले. फोर्डची पहिली मिटींग मुंबईमध्ये झाली त्यानंतरची मिटींग अमेरिका येथे झाली. कंपनीच्या मॅनेजमेन्टमधील अधिकाऱ्यांनी तुमची ही कंपनी विकत घेऊन आम्ही तुमच्यावर उपकारच करत आहोत. पण रतन टाटांना हे बोलणे खटकले. त्यांचा अपमान तिथे झाल्यावर त्यांनी सौदा रद्द केला व ते तेथून निघून आले. रतन टाटा यांनी हा सर्व प्रकार संयमाने शांततेने घेतला व आपल्या सहकार्यांसोबत परत येऊन पुन्हा इंडिका कारवर काम करून, चुका बाजूस काढून आपली सर्व संपत्ती टाटा मोटर्समध्ये गुंतवली आणि नव्याने टाटा इंडिका V2 बाजारात आणली. टाटा इंडिका V2 बाजारात आपले नाव करत यशस्वी होत गेली व टाटा मोटर्सने पुन्हा आपले नाव

प्रगती पथावर आणले. रतन टाटा यांच्यामुळे टाटा समूह प्रगतीच्या दिशेने वाटचाल करत असताना दुसऱ्या बाजूला फोर्ड कंपनीच्या जगवार आणि लॅंड रोव्हर बंद पडण्याच्या वाटेवर येऊन थांबल्या होत्या.

या परिस्थितीमध्ये रतन टाटा यांनी फोर्ड कंपनीच्या जगवार व लॅंड रोव्हरला विकत घेण्याचा निर्णय घेतला. हा सौदा झाल्यानंतर बिलफोर्ड यांनी स्वतः रतन टाटा यांना जगवार व लॅंड रोव्हर खरेदी करून आपण आमच्यावर उपकार करत आहात पण रतन टाटा यांनी यावर कोणतीही प्रतिक्रिया दिली नाही. किंवा बिल फोर्ड यांना त्यांचा अपमान होईल असं काहीही बोलले नाही. त्यांना यावेळी खूप बोलता आले असते, बिल फोर्डने केलेल्या अपमानाचा बदला घेता आला असता, पण त्यांनी असे केले नाही, तर आपण आपल्या कामांमध्ये कसे यशस्वी होऊ याचाच त्यावेळी विचार केला. सर्वसामान्य माणसांचा विकास लक्षात घेऊन भारतीयांचे जीवनमान वाढवणे याची जाणीव रतन टाटा यांना पूर्वीपासूनच होती सर्वसामान्य माणसांना विकत घेता येईल अशी कार बनवण्याचे स्वप्न रतन टाटा यांनी पाहिले होते. सन २००८-०९ मध्ये रतन टाटा यांनी सर्वाना विकत घेता येईल अशी टाटा नॅनो ही कार बाजारात आणली. नवीन टाटा नॅनो बाजारात आल्यावर खूप मोठ्या प्रमाणात कारची खरेदी झाली. पण या कारचे स्वस्त मिळणाऱ्या गाडीत रूपांतर झाल्यामुळे टाटा नॅनोचा खप कमी झाला, त्यानंतर टाटा समूहाने इंटरनेटची प्रसिद्धी ओळखून, ओला कॅब, पेटीएम अशा कंपन्यांमध्ये गुंतवणूक केली आणि टाटा समूहाचे नावलौकिक करत एका उंच स्थानावर नेऊन ठेवले. देशात दिडशे पेक्षा जास्त कंपन्या, आठ लाखाहून अधिक कामगार टाटा समूहामध्ये काम करत आहेत. दिनांक २८ डिसेंबर २०१२ रोजी त्यांच्या ७५ व्या जन्मदिना निमित्त त्यांनी टाटा समूहाच्या चेअरमन पदावर राजीनामा दिला. रतन टाटा यांची यशस्वी झालेली वाटचाल मी आपणासमोर ठेवली.

रतन टाटा यांच्या वैयक्तिक जीवना बद्दल काही गोष्टी आपल्यासमोर मांडणार आहे. रतन टाटा यांनी लग्न केलेले नाही. सर्वसाधारण सरळ,साधं जीवन जगायला त्यांना आवडते, मुंबईमध्ये एका साध्या घरात ते राहत आहेत. त्यांना पुस्तके वाचण्याचा छंद आहे. तसेच ते प्राण्यांमध्येही चांगले रमतात. सामाजिक भान ठेवत, जपत टाटा समूह आपल्या नफ्यातील ६६% नफादान करते, रतन टाटा यांना बऱ्याच पुरस्काराने गौरवण्यात आले ज्यामुळे २००० साली पद्मभूषणाने व २००८ मध्ये भारतातील दुसरा मोठा पुरस्कार पद्मविभूषण हे पुरस्कार देऊन सन्मानित करण्यात आले.

रतन टाटा यांचे सामाजिक कार्य, कोरोनामध्ये पाचशे करोड रुपये स्वतः मार्फत व टाटा समूहाकडून पंधराशे करोड रक्कम तसेच हजारो व्हेंटिलेटरचे महत्त्वपूर्ण मदत देशाला केली, तसेच पीपी किट मास्क आणि ग्लोज आणि टेस्टिंग किट या समूह सामग्रीचीही महत्त्वपूर्ण मदत केली. कोरोनाच्या दुसऱ्या लाटेमध्ये ऑक्सिजनची सुविधाही उपलब्ध करून दिली. वेगवेगळ्या राज्यांमध्ये ऑक्सिजन पुरवण्यासाठी टँकरची ही सोय केली. रतन टाटा हे तरुण पिढीचे नेहमीच आदर्श राहिले आहेत. तरुण उद्योजकांना आर्थिक मदत करून त्यांनी उभं केलं आहे. तरुण जर स्वतःच्या पायावर उभं राहिले, तर आपल्या देशाचा पाया भक्कम होऊ शकतो, असा विचार रतन टाटा नेहमी करत असतात. कारण देशाचे भविष्य तरुणांच्या हातात असते यावर ते लक्ष केंद्रीत करतात. ज्यावेळी मुंबईमध्ये २६/११ दहशतवादी हल्ला ताज हॉटेल व तसेच मुंबईमध्ये इतर ठिकाणी झाला होता. ताज हॉटेलमध्ये या हल्ल्यात तेथील कर्मचाऱ्यांचा मृत्यू झाला. काही कर्मचारी जखमी झाले होते. यावेळी रतन टाटा यांनी प्रत्येकाच्या घरी जाऊन परिस्थिती जाणून घेतली व लाखो रुपयांची मदत केली. पैशाची तर मदत केलीच पण मयत झालेल्या प्रत्येक घरातील एका व्यक्तीला ताज हॉटेलमध्ये कामास घेतले. नुसते हॉटेलमधील कामगारांनाच नाही तर पोलिसांना ग्राहकांना ताज हॉटेलच्या आजूबाजूस असणाऱ्या हातगाड्यावाल्यांनाही आर्थिक

मदत केली. याचवेळी पाकिस्तानकडून टाटा समूहाची ऑर्डर आली होती. ती तात्काळ रद्द केली तसेच काही पाकिस्तानचे कॉन्ट्रॅक्ट टेंडर ही रद्द केले. यावरून रतन टाटा यांची देश सेवा आपणास समजून येते. देशाला प्रगत बनवण्यासाठी रतन टाटांची मोठा हातभार लावलेला आहे. लहान लहान गोष्टींच देशाला महान बनवू शकतात असे विचार व्यक्त करून आमलात आणणारे महान देशभक्त रतन टाटा यांना माझा सलाम...

पवार सायली संपतराव

प्रथम वर्ष डी फार्मसी

2. व्यक्ती तितक्या प्रकृती

संपूर्ण विश्वभ्रमण केले तरीही रंगरूपाने तंतोतंत जुळणाऱ्या दोन एकसमान व्यक्ती भेटणे निश्चितच दुर्धर आहे. कदाचित दिसण्यात एकसारखेपणा असेलही परंतु असण्यात वेगळेपण हमखास सिद्ध होईल. अगदी हुबेहुब दिसणाऱ्या जुळ्या भावंडात देखील बाह्यांगाखेरीज अंतरंगात तफावत असल्याबिगर राहत नाही. स्वार्थी-निस्वार्थी, प्रेमळ-कठोर, अबोल-बोलका, भित्रा-धाडशी या अन् अशा अनेक गुणावगुणांमध्ये त्यांच्यात भेदाभेद नक्कीच जाणवेल. काही व्यक्ती अगदी वामनमूर्ती तर काही खूपच उंच. काही प्रसन्न मुद्रेच्या तर काही अवघ्या जगाचं संकट त्यांच्यावरचं कोसळल्यावाणी उदास चेहरा मिरवत असतात.

व्यक्ती-व्यक्तींमध्ये नाना प्रकारचे अंतर स्थळ-कालपरत्वे आपल्याला जाणवते. ऑफिसात काम करणाऱ्या व्यक्तीपेक्षा शेतात काम करणाऱ्या व्यक्ती हसत मुखाने नजिक आलेल्या व्यक्तीचे स्वागत करतात. ऑफिसात काम करणाऱ्या व्यक्ती नेहमीच तुसडेपणाने वागताना दिसतात. एकांतवासात त्यांच्या चेहऱ्यावरची कळी खुललेली असते, परंतु त्यांच्याकडे कुणी माणूस येताना दिसला, की त्यांचा चेहरा आकाशातील ढगासारखा हळूहळू काळवंडू लागतो. सात जन्माचे वैर असल्यागत ते त्यांच्याकडे तिरस्कारयुक्त नजरेने पाहत राहतात. स्वतःचे काम इमानेइतबारे करण्याऐवजी वरिष्ठांची मर्जी सांभाळण्यात नि इतरांच्या कागाळ्या करण्यातचं कित्येकांचा वेळ निघून जातो. हरेकाला वाटते की या जगात सगळ्यात जास्त कामाचा उपद्रव्याप आपल्याच नशिबी आला आहे. आपल्याशिवाय कुठलेच काम होणे शक्य नाही, हा त्यांचा गोड गैरसमज कुणी दूर करू शकला तर नवलचं. बहुदा वाणाने नव्हेतर गुणाने समान असणाऱ्या व्यक्तींची रास लवकर जुळते. गुणाने सारख्या असणाऱ्या व्यक्तींची मैत्री सदोदित टिकून राहते. एकमेकांचे उणेदुणे काढणे त्यांना न परवडण्यासारखे असते, कारण दोघेही एकाच माळेत गुंफलेले

असतात. सडपातळ बांधा असलेल्या व्यक्तीला शरीराने धष्टपुष्ट व्यक्तींविषयी आकर्षण राहते. आपण त्याच्यासारखे ऐटबाज असतो तर किती बरे झाले असते, ही बोचणी लावणारी गोष्ट त्यांच्या मनाला क्षणात स्पर्शून जाते. शरीराने चौरसाकार धारण केलेल्या व्यक्तींना बहुदा पिळदार शरीरयष्टीच्या व्यक्तींविषयी अनामिक ओढ लागून राहते.

काही व्यक्तींचे जीवन एवढे निरंक असते, की त्यांना जीवनात सुख अन् दुःख, आपला अन् परका या गोष्टींनी काही फरक पडत नाही तथा हे भावचं जणू त्यांच्या आयुष्यातून परागंदा झाल्यासारखे असतात. कुठल्या प्रसंगात कोणती प्रतिक्रिया द्यावी याचे त्यांना भानही उरलेले नसते. फक्त शून्य नजरेतून ते पाहत राहतात. 'जन्माला आला हेला नि पाणी वाहून मेला' अशी यांची गत. जीवन मिळाले म्हणून ते ढकलत राहायचे. दुसऱ्यांसाठी तर सोडा, पण स्वतःसाठी काही करण्याचीही यांच्याकडे उदारता नसते. फक्त नि फक्त काम भले अन् हे. सामाजिक, नैतिक जबाबदारी राहूद्या कौटुंबिक जबाबदारीही यांनी पूर्णपणे झिडकारून टाकलेली निदर्शनास येते. जीवनात त्याग करण्याजोगी कुठली बाब नि भोगण्याजोगी कुठली? यांमधील अंतर न कळण्याइतपत यांचे आपल्या बुद्धीशी हाडवैर. सर्वांगाने परिपूर्ण असून देखील केवळ समाजाच्या विचारापोटी हे आपले आयुष्य रडतरावासारखे जगतात. जीवन जगताना कुठे हात सैल सोडावा अन् कुठे खमता घ्यावा याचा ताळेबंद यांना कधीच जमत नाही.

काही व्यक्ती तर एवढ्या प्रचंड पैशाच्या लोभी की त्यांना पैसा हेच जीवन वाटते. पैशाअभावी ते क्षणभरही तग धरू शकत. पाण्यातून मासा बाहेर काढल्यावर जसा तडफडू लागतो त्याहून अधिक बेचैनी यांना बकोटीला पैसा नसल्यावर सुटते. त्यांच्या जीवाची नुसती घालमेल होत राहते. पैशाची उभ असली तरच त्यांना हायसं वाटतं नाहीतर जीवन निरर्थक वाटते. आई-वडील, पत्नी, मुलं या सर्वांहून अधिक पैशावर जीवापाड प्रेम करणाऱ्या कितीतरी आकृत्या

पावलोपावली भेटतात. प्रेम, ममत्व, आपलेपणा, दया या शब्दांना त्यांनी स्वतःच्या शब्दकोशातून केव्हाच हृदपार केलेले असते. फक्त स्वतःच्या नावे पैसा असला म्हणजे झालं. परगावी गेल्यावर दिवसभर वणवण अन्नपाण्याबिगर भटकतील पण चार पैशाचं काही विकत घेऊन स्वतःच्या पोटाला खातील तर शपथ.

काही महाशयांनी एवढा एकलकोंडेपणा अंगिकारलेला, की इतरांबरोबर चौकशीवजा हिताफाराचे दोन बरे-वाईट शब्द बोलतील तर यांना महापाप लागण्याची शक्यता. फक्त मी न् माझे यापलीकडे यांना काहीही सुचत नाही. दुसऱ्याची उन्नती होत असेल तर काहींना असा पोटसूळ सूटतो, की त्यांचं चित थाऱ्यावर राहत नाही. श्रीमंत झाला तर दोन नंबरची कमाई आहे त्याला नि गरीब राहिला तर दळबद्री, बेअक्कल आहे, अशा ठेवणीतल्या मोठमोठ्या विशेषणांची पोटतिडकीने फैर झाडतात.

मी तर काही अशी माणसं पाहिली, की ज्यांनी आयुष्यात इतरांना नावं ठेवण्याखेरीज काही केलं नाही. सगळ्यांना उठता-बसता नावं ठेवणं जणू यांच्या हक्काचा मामला आहे. काही व्यक्तींशी आंबट-गोड कसेही बोला पण कुऱ्याच्या शेषटागत यांचं बोलणं कायमचं वाकडं ते वाकडंच. सरळ बोलतील तर ते महा पातकाचे धनी होतील, अशी जणू त्यांना भिती असते. दुसऱ्याच्या पोळीवरचं तूप आपल्या पोळीवर कसं ओढता येईल यामागे बरेचसे महाशय उद्युक्त असतात. दुसऱ्याच्या आयुष्यात ढवळाढवळ, अडचणी निर्माण करण्यात काहींना मोठा रस वाटतो नि त्याचाच बडेजाव चारचौघात करण्यात ते मोठी धन्यता मानतात. एखाद्याच्या पेटत्या घरावर आपली पोळी भाजणारेही कैक असतात. पण 'जैसे ज्याचे कर्म तैसे फळ देतो रे ईश्वर' या उक्तीचा त्यांना विसर पडलेला दिसतो. आपण जे करतो ते सर्व योग्यचं आहे, हा यांचा गैरसमज दूर होईल तर नवल.

काहीजणांच्या बुद्धीवर सर्व नियंत्रण दुसऱ्याचे. स्वतःची बुद्धी गहाण ठेवून कळसूत्री बाहुलीप्रमाणे इतरांच्या तालावर नाचणारे समाज बांधव खूप आहेत. कुणाकुणाला फुशारकी मारण्यात भारी शान वाटते. घडलेला प्रसंग तेलमीठ लावून सांगण्यात काही लोकांचा फारच हातखंडा असतो. हातभर लाकडाला सव्वाहात छिलपी निघाल्याचे ते मोठ्या हिरीरीने सांगतात. काही महान विभूती लाखो हृदयांवर आपलं नाव कोरून जातात, तर काहींना आपल्या संपूर्ण हयातीत बायको-मुलांच्या हृदयात तसूभरही जागा मिळवता येत नाही. काही व्यक्तींच्या अंगी एवढा भाबडेपणा की आपण एखादे कार्य कुणासाठी करत आहोत याचेही त्यांना भान राहत नाही. काहींना वेड पांघरून पेडगावला जाण्यात थोर आनंद. विचार अन् आचारामध्ये जमीन-आसमानाचे अंतर असणारे बहुसंख्य, पण विचारानुसार कृती करणारे अगदीच नगण्य. जमदग्नीचा अवतार असलेले काही गृहस्थ सर्वांगाने आग ओकत असतात. निखारा हाती धरावा, परंतु यांच्याशी वाद घालून स्वतःचा बुद्धीभेद करून घेऊ नये. अशा लोकांना सुधारण्याकरीता कुठलीही मात्रा कामी येत नाही.

जीवनामध्ये कमावलेली जी काही धनदौलत, संपत्ती आहे, ती शेवटी परस्वाधीनचं होणार आहे. इतरांच्या उपयोगी पडण्यातचं मोठे पुण्य आहे. आपल्या अंतरंगाला चिकटलेल्या षड्रिपूंचे दहन करून आपले जीवन कृतार्थ करावे. साधूसंतांनी आपल्या परोपकाररूपी सद्कार्याने मातृभूमीचे पांग फेडले. आपल्याकडून त्यांच्यासारखे काम भलेही न होवो, पण मातृभूमीच्या ऋणार्थ देश, धर्म, समाज कार्यासाठी थोडेसे तरी झटावे. रंजल्या, गांजलेल्या दिशाभूल झालेल्या वाटसरूंना मार्गस्थ करावे, हेच मोठे महत्भाग्य.

माळी रोहन बाळासाहेब

द्वितीय वर्ष डी फार्मसी

3. वेळ

वेळ हा फक्त दोन अक्षरी शब्द, परंतु याचं थोडही मागं-पुढं होणं खूप काही बदलून टाकतं. प्रत्येकाच्या आयुष्याचं गणित बरोबर किंवा चूक हे वेळच ठरवते. अमुक-अमुक वेळी तमुक-तमुक गोष्ट करायलाच हवी हा निसर्ग नियम. वेळ निघून गेल्यानंतर पश्चाताप करण्यात कुठलाही शहाणपणा नाही. प्रत्येकाच्या आयुष्यातील इयत्ता दहावीचे वर्ष हे महत्वाचे आहे असे सगळ्यांनी सांगून देखील आपण अभ्यासाकडे दुर्लक्ष केल्याने अपयशाचे धनी झालो तर ती गोष्ट पुन्हा कधीही न भरून येण्यासारखी आहे. वेळ निघून गेल्यानंतर आपण कितीही हळहळ व्यक्त केली तरी झालेल्या गोष्टीमध्ये आपण बदल करू शकत नाहीत हे तितकेच खरे. त्याकरिता गोष्ट घडून गेल्यानंतर पश्चाताप करण्याखेरीज पुर्वनियोजन हवे. सर्वकाही वेळेला आणि वेळेनुसार ठरत असते. वेळेच्या बाबतीत जराशी कुचराई देखील फार महागात पडते, परंतु तरीसुद्धा हरेककजण वेळेच्या बाबतीत गाफील का राहतो? हा प्रश्न न उमजणाराच वाटतो. रेल्वे प्लॅटफॉर्मवर ह्या-ह्या वेळी गाडी येऊ शकते किंवा एखाद्या कर्मचाऱ्याच्या दिरंगाईमुळे कुणाचातरी जीव जाऊ शकतो हे माहित असूनही अनेक कर्मचारी वेळेला लापरवाही करतात. म्हणजे यांना उंटावरचे शहाणे म्हणावे? की आणखी काही हेही उमजत नाही.

वेळेला खूप महत्त्व आहे. वेळ संपली की सर्व संपले. हाजिर तो वजीर. अशा प्रकारचे अनेक वाक्य आपल्या कानावर वेळोवेळी घणाघात करूनही आपण मात्र त्याकडे नजरांदाज करत राहतो. एखादी गोष्ट वेळेत न घडल्याने अवघ्या जीवनाची वाताहत झालेली अनेक उदाहरणे आपण पाहतो. युद्धकाळात काही मिनिटे किंवा सेकंदांचा झालेला उशीर कित्येकांच्या जीवावर बेतला जातो. एखाद्याविषयी बोलताना आपण सहजपणे बोलून जातो, "तो खूप मोठा माणूस आहे" तर अनेकदा असेही म्हणतो, "पैसा खूप मौल्यवान आहे." पण सारासार विचाराने शेवटी या

निष्कर्षपर्यंत येऊन पोहोचतो, की ना पैसा मोठा, ना माणूस मोठा, मोठी असते ती वेळ. पैशाने दुरावलेला माणूस उद्या जवळ येऊ शकतो तर आपल्या अपरंपार कष्टाने पैसाही मिळू शकतो, परंतु माणूस आणि पैशाची सर्व शक्ती पणाला लावूनही गेलेली वेळ मात्र परत आणू शकत नाही. एवढी वेळेत ताकत आहे. वेळेचे गणित वेळच सोडवू शकते. अन्य कोणीही नाही. काही गोष्टीसाठी वेळ येण्याची वाट पाहावी लागते तर काहींसाठी वेळ जाऊ द्यावी लागते. ठराविक वेळेलाच येणाऱ्या गाडीची वाट पाहत बसावे लागते तर परीक्षेच्या काळात भरभर वेळ जाऊ नये असे सारखे वाटत राहते. माणूस कितीही पुढारला असला तरी वेळेला सलाम करून तिच्यापुढे गुढेगे टेकवतोच.

आयुष्यभर आपल्याला सगळेच गुरु मार्गदर्शन करत राहतात. पुरातन काळातील तसेच सद्यस्थितीतील अनेक उदाहरण दाखले देऊन वेळेचे महत्त्व आपल्याला पावलोपावली पटवून देतात. पण त्यांच्या पोटतिडकीने सांगण्याकडे आपण सदैव कानाडोळा करत राहतो. मात्र जेव्हा अनुभवासारख्या महागड्या गुरूनी आपल्या श्रीमुखात चांगली चपराक लावल्यावर आपण त्याला कायम दंडवत घालू लागतो. कारण प्रेमाच्या भाषेपेक्षा कडक शब्दांत केलेली कानउघाडणी भल्याभल्यांना सरळ करते. आपले आई-वडील, शिक्षक, मित्र, आपल्याला वारंवार वेळेचे महत्त्व पटवून देतात. एखादी गोष्ट वेळेवर न केल्याने कशाप्रकारे नुकसान होऊ शकते हे समजावतात. कारण त्यांना त्यांच्या आयुष्यात लागलेल्या अनुभव ठेचांच्या जखमा ते आपल्याला दाखवत असतात. परंतु त्यांच्यापेक्षा आपण अक्वल असल्याच्या भाबड्या समजुतीपाई अथवा आपल्याला कमीपणा वाटत असल्यामुळे म्हणा, इतर कुठल्या कारणाने आपण आपल्याच मदमस्त चालीत दंग असतो. जेव्हा अनुभव येतो तेव्हा मात्र वेळ निघून गेलेली असते. गुरुजी वर्षभर सांगतात, "अरे मुलांनो दहावी-बारावीचे वर्ष म्हणजे जीवनाला कलाटणी देणारे वर्ष आहे आणि त्या वर्षाअखेरचा मुख्यकाळ हा परीक्षेचा असतो. संपूर्ण वर्षभर अभ्यास करायचा, आयुष्याच्या शिदोरीची तुकड्या तुकड्यात बांधणी करायची आणि ऐन तीन तासांच्या पेपरमधले आपले

कोलमडून गेलेले नियोजन आपल्या आयुष्याचं वैराण वाळवंट करणारे ठरू शकते." असे वेळोवेळी बजावून देखील परीक्षेच्या वेळी कुणीतरी परिक्षेला उशीरा येणे. पेपर वेळेत न सोडवणे. या गोष्टी घडतातच म्हणजे वर्षभर सांगितलेले सगळे मार्गदर्शन अगदी पालथ्या घड्यावर पाणी पडल्यासारखे वाटते.

बहुतेक वेळा आपल्या कानावर येते की, "अरे तो खूप अभ्यासू होता. परंतू परीक्षेला येताना त्याच्याकडून थोडा उशीर झाला आणि त्याचा काही पेपर सोडवायचा बाकी राहिला. त्यामुळे तो मिरिटमध्ये येऊ शकला नाही. म्हणजे वर्षभर शाळेची वेळ सांभाळली, अभ्यासाचा वेळ सांभाळली. पण परीक्षेची वेळ मात्र सांभाळता आली नाही. म्हणजे आयुष्यात कधी कधी काही तास, काही मिनिटे हे आपले जीवनमान बदलणारे ठरतात. एखादा पैलवान वर्षानुवर्ष कसरत करून आपलं शरीर बनवत असतो. जेव्हा केव्हा कुस्त्यांच्या आखाड्यात उतरावे लागेल तेव्हा मात्र पूर्ण तयारीनिशी आपले शरीर कसलेले पाहिजे ही त्याची मनिषा असते. परंतु जेव्हा स्पर्धेचे दिवस सुरू होतात तेव्हा हे पहिलवान महाशय आजारी पडतात. म्हणजे अहोरात्र केलेली मेहनत मातीमोल ठरली की नाही? त्याकरिता वेळेला सदासर्वदा हातावरच्या फोडाप्रमाणे जपणे महत्त्वाचे असते. फक्त एकदाच नव्हे. दैनंदिन आयुष्यात सकाळपासून ते संध्याकाळपर्यंत वेळेचे नियोजन असेल तरच सगळ्या गोष्टी अगदी सुकर होतात नाहीतर वेळेच्या गुंत्यात नको असलेली गोष्ट पदरी पाडून घ्यावी लागते.

वेळेचे मूल्य सोन्या चांदीहूनही कैकपट अधिक असल्याने अनेक प्रकारच्या म्हणी, वाक्प्रचार दैनंदिन जीवनात वेळेच्या संदर्भात प्रचलित आहेत. जसे, वेळ गेली निघून आणि हसू आले मागून, वरातीमागून घोडे, तो पहा सूर्य आणि हा जयद्रथ, उशिरा निघाले आणि वेळेला पोहोचले, कल करे सो आज और आज करे सो अभी म्हणजे येन केन प्रकारे वेळेचे महत्त्व या

सर्व म्हणी आपल्याला पटवून देतात. काही सेकंदावरून अपघात होण्यापासून बचावलेला एखादा जीव, परीक्षेला जाताना काही मिनिटांवरून सापडलेली गाडी, अंतिम काही तासांच्या घनघोर लढाईत मिळालेला विजय ह्या गोष्टींना वेळेचे महत्व किती? हे तेच लोक चांगल्याप्रकारे सांगू शकतात.

कधीकधी वेळेच्या बाबतीत एकाकडून झालेली चूक अनेकांना दोष नसताना भोगावी लागते. रेल्वेच्या अमुक-अमुक प्लॅटफॉर्मवर यावेळी दुसरी गाडी उभी असते हे माहित असून देखील वेळ न सांभाळल्याने त्याच प्लॅटफॉर्मवर दुसरी गाडी घेऊन येणाऱ्या चालकाच्या चुकीमुळे अनेकांना जीव गमवावा लागला. अशा बातम्या ऐकून मन सुन्न होते. अर्थात वेळेला सगळ्या गोष्टी सांभाळाव्याच लागतात. अन्यथा मुखपणाचा मुकुट चढवून आपली दिंड काढली जाते. सदैव ध्यानीमनी असुद्ध्या जे वेळेला सांभाळतात वेळही त्यांनाच सांभाळून नेते. जवळपास सगळ्यांनासारखे आयुष्य मिळते तरीही काहीच माणसे यशस्वी होतात तर अनेकजण अयशस्वी होतात. याचे कारण वेळेचे नियोजन अस्तव्यस्त होणे हेच आहे. वेळच तारक आहे आणि वेळच मारकही आहे. वेळच घडवते आणि वेळच बिघडवते. वेळेचे गुलाम बनू नका. तर आपले आयुष्य जीवन्नरूपी भवसागरातून यशस्वीरीत्या पैलतीराला घेऊन जाण्यासाठी स्वतःच्या हातात वल्लव घेऊन नाव योग्य दिशेने आणि योग्य वेळी वल्लवित राहा.

भागवत सानिका सुरेश

द्वितीय वर्ष डी फार्मसी

4. ओढ लावणारं घर

घर हा शब्दचं एवढा सुखद, आल्हाददायक आणि मनाला चेतना देणारा आहे, की तो सर्वांना तात्काळ प्रेम, वात्सल्य, या भावनांची जाणीव करून देतो. घर हा शब्दोच्चार कानावर पडला तरी, प्रत्येकाच्या दृष्टिपटलावर घरातील आठवणींची क्षणचित्रे उभी राहतात. मूलभूत गरजांपैकी निवारा ही गरज भागवते ते घर. दगडाच्या भिंतींनाही बोलके करते ते घर. निर्जीव असूनही सर्वांना प्रेमाच्या बंधनात बांधून ठेवते ते घर. आपलेपणा, कर्तव्य, जबाबदारी यांची जाणीव करून देते ते घर. घर हे संपत्ती किंवा साधन नसून ते एक जीवनातील परमोच्च आनंदाचे साध्य आहे. मोठ-मोठे बंगले, गगनचुंबी इमारती आपण पाहतो. परंतु त्याठिकाणी प्रेमाचा, आपुलकीचा लवलेशही दिसून येत नाही, त्याला घर म्हणावे कसे? घर शब्दचं मुळी प्रेमाचा प्रतीक आहे. घर या शब्दात आपलेपणा, सहानुभूती व प्रेमाची भावना दडलेली आहे. प्रेमाचा निवास म्हणजे घर. ज्या ठिकाणी पैसा, संपत्ती मुबलक आहे, परंतु सुख, समाधान नाही, एकमेकांविषयी सहृदयता नाही, ते घर नसून दुःखाचे उगमस्थान मानले जाते.

कितीही धनाढ्य व्यक्ती असू द्या, भक्कळ पैसा कमवू द्या, परंतु त्याच्या चेहऱ्यावर घरी आल्यावर जो आनंद ओसंडून वाहत असतो ना, तो इतर कुठल्याही ठिकाणी गेल्यावर दिसून येत नाही. घर म्हणजे प्रेम, आपुलकीचे माहेर. घरी आल्यावर आई-वडील, बायको, मुलांना पाहून जे समाधान मिळतं, ते स्वर्गसुखालाही लाजवेल अशा प्रकारचं असतं. पृथ्वीवर असा एकही मनुष्य नसेल की, ज्याला स्वतःचं घर असावं असं वाटत नाही. कित्येकांची तर उभी ह्यात जाते, परंतु स्वतःचं घर मात्र त्यांच्याकडून बांधणं होत नाही. संपूर्ण आयुष्य एखाद्या झोपडीत किंवा बांबूच्या तंबूमध्ये व्यतीत करताना मनातला विचार मनातचं दाबून काही समाज बांधव अखेरचा श्वास घेतात. काहींना नशिबाने जन्मताचं अगदी चांगल्या प्रकारच्या

घरामध्ये निवास मिळतो. परंतु काहींना मात्र आश्रितासारखं एखाद्या ठिकाणी इच्छेविरुद्ध जगून, स्वतःचा स्वाभिमान गहाण ठेवून संपूर्ण जीवन व्यतीत करावं लागतं. काहीजणांचं पहिलं आणि शेवटचं स्वप्न घर हेच असतं. घर झालं म्हणजे जीवनात सर्व काही झालं, ही इच्छा उरी बाळगून ते सदैव घर या स्वप्नाचा पाठलाग करत असतात. ते तडीस गेलं म्हणजे जीवाची घोर संपली.

दोन दिवस कुठे गावाला, तीर्थयात्रेला किंवा विरंगुळा म्हणून फिरायला गेलेल्या व्यक्तीला घराची आठवण मात्र क्षणोक्षणी सतावत असते. "भेटी लागे जीवा लागलीसे आस" या उक्तीप्रमाणे कधी एकदा घरी जातोय आणि घरदार पाहून जीव समाधानी पावतोय असे त्यांच्या जीवाला झालेलं असतं. घर हे प्रेम आणि वात्सल्याचं मूर्तिमंत उदाहरण आहे. घरापासून दूर बाहेरगावी राहणाऱ्याला घराची आठवण येऊन डोळ्यातून आसवे घाळताना कैकवेळा आपण पाहत आलो आहोत. बालपणात घरामध्ये जी दंगामस्ती केली. छोटसं घर असेल तर भावंडांमध्ये बसण्याच्या, झोपण्याच्या जागेवरून झालेले वाद-विवाद, भांडण-तंटे यांची मोठे झाल्यावर आठवण येऊन त्यांचे मन गहिवरून येतं. कारण तेथे प्रेमाची नाळ जोडलेली असते. जोपर्यंत घरातून झऱ्याप्रमाणे प्रेम झिरपत असते, तोपर्यंत आपली प्रेमाची तहान भागवण्यासाठी सगळ्यांनाच घराची ओढ सतावत असते. दिवसभर मनमुरादपणे भ्रमंती करणाऱ्यांचे पाय तिन्हीसांज झाल्यावर आपसूकच घराकडे ओढले जातात.

आपल्या घरापासून इतरत्र बाहेर शहरात, जिल्ह्यात अथवा राज्यात तात्पुरत्या स्वरूपात वास्तव्य करण्यासाठी किंवा नोकरी, व्यवसायानिमित्त गेलेल्या, भाडेकरूच्या रूपानं राहणाऱ्या लोकांना सुट्टीच्या काळात गावी येऊन घर आणि घरातील सगळ्या माणसांना भेटण्याची जी ओढ असते, ती अगदी शब्दात वर्णन न करण्यासारखी. त्यांचा आनंद गगनात मावेनासा असतो. कधी एकदा घरी येतो आणि घरातील सगळ्यांना डोळे भरून पाहतोय असे त्यांना होऊन जाते. वाळलेल्या झाडाला वसंत ऋतूत पालवी फुटावी तसं त्यांच्या मनाला आनंदाची पालवी फुटत

असते. आपले घर, शेत-शिवार याची प्रत्येकाला जी आस असते, ती जीवाला कासावीस करणारी असते.

अहो घरून शाळेत गेलेलं पोरगंसुद्धा सहा तास शाळेत थांबताना त्याला अनेकदा घराची आठवण होत असते. कधी घरी जातोय आणि घराच्या अंगणात खेळाचा डाव मांडतोय हे त्याच्या मनात सदोदित घोळत असते. शाळेत असताना घराची आठवण आली, मन बेचैन झाले, तर पोरानंच ठरलेलं वाक्य, सर माझ्या पोटात खूप दुखतयं, मी घरी जाऊ का? म्हणजे घरी जाण्यासाठी नाना प्रकारचे बहाणे लहान मुलेच नव्हेतर अगदी मोठी माणसेही करताना आपण पाहिलेली आहेत. घरी आल्यावर पोटचं काय पण सगळे विकार क्षणात होत्याचे नव्हते होतात, एवढी घराच्या प्रेमात, भेटीत शक्ती आहे.

खेड्यातल्या घराची तर संकल्पना फारचं छान असते. गोठ्यातील गाई अन् घरातील बाईशिवाय घराला घरपण नाही, असं आवर्जून खेड्यात म्हटलं जातं. घर हा शब्दच मुळी व्यापक अर्थाने वापरला जातो. घर म्हणजे फक्त मुक्कामाचे ठिकाण किंवा चार भिंती नव्हेतर, त्या भिंतीमध्ये जिवंतपणा असणं हे घराचे लक्षण आहे. बंगला, हवेली हे फक्त आकाराने मोठे, मात्र प्रेम, आपुलकीनं मोठं, ते घर. पैसा किंवा मोठमोठ्या वस्तू हे घराचे अलंकार नसून घराला घरपण येतं ते आपल्या माणसाच्या वास्तव्यानं. अवाढव्य परंतु माणूसपण हरवलेल्या चार भिंतींच्या इमारतीला घर म्हणता येणार नाही. सर्व गोष्टी विपुल प्रमाणात असूनही जिथं माणसं येण्यासही कच खातात. जिथं माणसं सोडून निर्जीव वस्तूंचेचं जास्त वास्तव्य, ते घर नव्हेतर चार भिंतींची इमारत म्हणता येईल.

एकत्र कुटुंब विभक्त झाल्यानंतर एकत्रपणातील घराच्या आठवणी मात्र त्यांच्या डोळ्यांतून टीपं घाळताना दिसतात. आता घरांचा आकार वाढला, मात्र प्रेम कमी झाले. भिंती उंचावल्या, परंतु माणुसकीचा पाया मात्र खचला आहे. पूर्वी घरी आल्यावर सगळ्यांच्या प्रेमाचं मोरपीस

सर्वागावरून फिरल्यावर हायसं वाटायचं, तेच आता पैशाच्या लोभापायी वेगळे झालेले घर एकत्र पणाच्या आठवणींना स्मरून गळ्यात गळा घालून रडत आहे. पूर्वीचे घर छोटे, विचार मात्र मोठे. आज घराचा आकार वाढला, मात्र विचार तेवढेच तोकडे झाले. पूर्वीच्या काळी घर कितीही छोटे असले तरी जेवण करताना दाटीवाटीने, रेटारेटी करून एकत्रितपणे जेवण करत, त्यातच आपलेपणा होता. घर लहान असले तरी आई - बापाचा दबदबा मात्र मोठा होता. त्या छोट्या घरात पाहिलेले स्वप्न आज सत्यात उतरले, पण ते पाहण्यास मात्र आता घर विखुरले. आज धनधान्य तर भरपूर आहे, मात्र आनंद व समाधान गमावले आहे. घराचा एकोपा विस्कटला आहे. बापाचा धाक, आईची माया, भावाची साथ आणि बहिणीचे प्रेम ह्या सर्वांची ओढ लावणारं घर आता क्वचितच उरलं आहे.

ठोंबरे हर्षद संजय

द्वितीय वर्ष डी फार्मसी

कविता

तुझ्या प्रेमाने रडवलं आहे खुप
तुझ्या आठवणीने मला सावरल आहे खुप
मी तुझ्यावर जिवापाड प्रेम करत होतो
माझ्या या मजबुरीला तू आजमावलं आहे खुप
दिली आहेसच तू मला प्रेम भंगाची जखम
मग कशाला हवे आहे तुझ्या आठवणींचे मलम

- माळी साक्षी नामदेव, प्रथम वर्ष डी फार्मसी

कातर वेळचा गार वारा
तुझी स्मृती घेऊन भेटतो
मिट्ट काळोख येता गारवा
पाऊस अलगद मनात दाटतो
आज डोळ्यांना रडावेसे वाटते
आठवणीत तुझ्या रमावेसे वाटते
इतके प्रेम केलेस तू माझ्यावर
की आयुष्यभर तुलाच पाहावेसे वाटते

- लाड मिताली रवींद्र, प्रथम वर्ष डी फार्मसी

तिला चीडवल्यावर
तिने मुद्दाम रुसाव
मग तिला मनवल्यासाठी
तिला सुंदर गुलाबाच फुल द्याव
तिच्या हृदयाच्या प्रत्येक ठोक्याला
माझच नाव निघाव
स्वप्नातही तिला मीच दिसावं
अस कधीतरी घडाव
कृणीतरी नक्कीच
माझ्यावर प्रेम कराव
□ □ □ □ □ □ □ □ □

- कदम करण अनंत, द्वितीय वर्ष डी फार्मसी

आई म्हणजे आई असते
तिला सर्वा गोष्टींची घाई असते
आपल्या प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर असते
न केलेले प्रश्न सोडवण्यातही सक्षम असते
वेड्यासारखं वागल्यावर, ऐवढी अक्कल कशी नाही म्हटते
वळण लावण्यासाठी दोन-चार धपाटेही देते
आपण रागाने झोपी गेलो की नकळतच डोक्यावरून हात फिरवते
स्वतःच्या वागणुकीची मनातल्या मनातच माफी मागते
गुपचुपच मित्र-मैत्रीणींसोबत सिनेमाला जायची परवानगी देते
सांगून बाहेर पडलो तरी वाट बघत असते
पोट भरलं असलं तरी घास भरत असते
आपल्याला काळजीत बघून तळमळ असते
आजारी झाल्यावर स्वतः डॉक्टर होऊन बसते
वेदनामुळे नुसत आईईई शब्द काढला की लगेच हजर असते
आपण जागे असलो तर तिची पापणी लागत नसते
फोनवर असलो तर ती आपल्याकडे लगेच कान करते
आपण खूश असलो तर कारण न जाणून घेता स्वतः ही हसते

यश मिळाल्यावर अश्रु भरलेल्या डोळ्याने भरभरून बघते
जवळ असो वा दूर जीव आपल्यात अडकून ठेवते
मर्जीविरुद्ध किती तरी निर्णयांना प्रेमापोटी होकार देते
काही विस्कले की वडिलांच्या तापटपणाच्या आचेपासून वाचवते
पुढल्या वेळी असे करु नको म्हणत पांघरुण घालते
आपली आवड-नाआवड तिला तोंडी पाठ असते
किती जरी मोठे झालो तरी आपल्यातच गुंतलेली असते
निःस्वार्थ प्रेम आणि नातं काय हे तिच्याकडून शिकायला मिळते
खरंच आई ही देवाहून मुळीच कमी नसते
आई म्हणजे खरंच आई असते.

- पाटील अभिजित विजयकुमार, द्वितीय वर्ष डी फार्मसी

बाप

आईचं गुणगाण खुप केले
पण बिचा-या बापाने काय केले?
बिकट प्रसंगी बापच सदा सोडवी
आपण फक्त गातो आईचीच गोडवी

आईकडे असतील अश्रुंचे पाट,
तर बाप म्हणजे संयमाचा घाट.
आठवते जेवण करणारी प्रेमळ आई
त्या शिदोरीची सोय ही बापच पाही....
देवकी - यशोदेचं प्रेम मनात साठवा
टोपलीतुन बाळास नेणारा वासुदेवही आठवा

रामा साठी कौशल्येची झाली असेल कसरत
पुत्र वियोगाने मरण पावला दशरथ

काटकसर करुन मुलास देतो पौकेटमनी
आपण मात्र वापरे शर्ट-पॅन्ट जुनी
मुलीला हवे ब्युटीपर्लर, नवी साडी
घरी बाप आटपतो बिन साबणाची दाढी
वयात आल्यावर मुले आपल्याच विश्वात मग्न
बापाला दिसते मुलांचे शिक्षण, पोरीचे लग्न
मुलाच्या नोकरीसाठी जिना चढुन लागते धाप
आठवा मुलीच्या स्थळासाठी उंबरठे झिजवणारा बाप
जीवनभर मुलांच्या पाठी बापाच्या सदिच्छा
त्यांनी समजुन घ्यावं, हीच माफक इच्छा..!!

- चव्हाण प्रियांका प्रकाश, प्रथम वर्ष डी फार्मसी

हिंदी विभाग



1. समय का सदुपयोग

कभी यह सोचा है कि, ऐसा क्यों हो रहा है | यदि कभी इस विषय पर सोचा जाये , तब हमें पता चलेगा की बदलते वक्त के साथ हमने खुद को इतना बदल दिया है कि, हम एक पल पीछे पलट कर देखे तो पता चलेगा कि, हमने तो अपनों को ही खो दिया है | या यह भी कहा जा सकता है कि, हमने स्वयं को खो दिया है तो भी, अतिशयोक्ति ना होगी |

क्या समय में कोई परिवर्तन हुआ है ? नहीं, परिवर्तन इंसान में हुआ है | बदलती सदी के साथ इंसान बदल गया है| एक बार हम सॉचे कि, पहले जब हमारे पूर्वज हुआ करते थे तब ,कभी इस तरह की समस्या आती थी ? 24 घंटे तब भी थे, आज भी वो ही 24 घंटे है | समय के इस चक्र में परिवर्तन नहीं हुआ है| वह तब से अब तक, निरंतर चल रहा है |

बीसवी सदी पूर्व ,कभी ऐसी समस्या नहीं आती थी कि, लोगो के पास समय नहीं हुआ करता था| जबकि ,तब सुख-सुविधा की कोई वस्तु उपलब्ध नहीं हुआ करती थी| मीलो दूर यात्रा करने के लिये ना ही, यातायात के साधन उपलब्ध होते थे , ना ही मनोरंजन के कोई साधन , ना ही विलासिता के कोई और साधन उपलब्ध थे| तब काम करने के लिए रात-रात भर जागना नहीं होता था|

वास्तव में, तब जीवन ज्यादा सरल हुआ करता था क्यों कि, उस समय व्यक्ति का “जीवन घड़ी का गुलाम” नहीं था|

बदलते वक्त के साथ ,जैसे-जैसे मशीनों का आविष्कार हुआ, कल-कारखानों का निर्माण हुआ, नौकरी का दौर शुरू हुआ, समय भागता चला गया| जिन्दगी मानो रेल की पटरी से तेज

चलने लगी। पैसे कमाने की इस दौड़ में, सुख-सुविधा का सामान जुटाने में, व्यक्ति ने स्वयं को इतना व्यस्त कर दिया है कि, उसे यह तक नहीं पता कि, जिस परिवार या स्वयं लिए वह यह सब कर रहा है, उनसे तो वो बहुत दूर हो चुका है।

ऐसा सब क्यों हो रहा है?

क्या सही माइने में मशीन बनाते-बनाते और उसके साथ काम करते हुए हम भी बिल्कुल उसी तरह बन गये हैं? हमें आज फिर से जरूरत है कि हम कुछ पल के लिए रुके, और देखे की आखिर जो अनमोल जीवन भगवान ने हमें दिया है, हम उसे व्यर्थ न गवाये।

समय को जानने के लिए बहुत छोटा सा गणित लगाए, सिर्फ एक दिन का -

24 घंटे

8 घंटे सोने के,

2 घंटे नित्यकर्म के,

6-8 घंटे जॉब के,

बचा जो समय है, वो हमारे लिए है। मात्र 6-8 घंटे अर्थात्, जिन्दगी के 30-40 प्रतिशत भाग हमारे हाथ में जो सिर्फ, हमारे लिए है। हम अपने इस जीवन में वह सभी करे, जिसके लिए हमें जन्म मिला है। यह सब तभी होगा जब हम अपने,सही और सुचारू रूप से करेंगे।

देखा जाये तो, मनुष्य को बहुत छोटी सी जिन्दगी मिली है। उसे व्यर्थ गवाने के बजाये, पूरी सूझ-बुझ के साथ हर एक दिन की योजना बना कर जिये , इससे हमारी जिन्दगी बहुत आसान और खुशनुमा हो जाएगी ।

ऐसा कहा जाता है कि, जो बीत गई ,वो बात गई | बहुत छोटी सी बात है , कि जो भी भूल या गलतिया पहले हुई है, जो समय हमने बर्बाद किया है उनसे कुछ सिख कर आगे कि जिन्दगी को व्यर्थ न गवाए ।

लक्ष्य तय करे -

समय का सदुपयोग तब ही हो पायेगा, जब हम अपनी जिन्दगी में लक्ष्य तय करेंगे। हमे कब, क्या और कितने समय में ,पूरा करना है। बड़े लक्ष्य तक पहुचने के लिए हमे छोटे - छोटे लक्ष्य तय करने होंगे। जोकि, हर दिन के लिए अलग-अलग हो।

समय का सदुपयोग करने के लिए हमने लक्ष्य को दो भागो में विभाजित किया है।

1. सामान्य लक्ष्य
2. निश्चित लक्ष्य

सामान्य लक्ष्य -

लक्ष्य तो तय है। इस समय तक, मेहनत, परिश्रम , कायकुशलता बड़ा कर, कार्य तो पूरा कर ही लेंगे। अर्थात् कार्य तो होगा ,परन्तु समय तय नहीं है।

निश्चित लक्ष्य -

समय के साथ ,लक्ष्य भी तय है। हम प्रतिदिन 8 घंटे कार्य करेंगे या हमे साल में 2 लाख रुपये कमाएंगे | अर्थात् यह है , निश्चित लक्ष्य। जिसे अपनी उन्नति के साथ जाँचा जा सकता है।

टाइम मैनेजमेंट करे -

जिन्दगी में हर एक खोई हुई वस्तु जैसे- धन, संपत्ति या और कुछ महत्वपूर्ण सामान भी दुबारा लाया जा सकता है |

परन्तु ,सिर्फ एक समय ही ऐसी बहुमूल्य वस्तु है जो ,एक बार जाने के बाद दुबारा नहीं मिलती है | हमारा एक-एक पल बहुत की कीमती है, इसे ऐसे ही व्यर्थ न गवाए | हर घंटे का मैनेजमेंट करे |

इसके लिए टाइम टेबल बनाये | और एक डायरी मेंटेन करे कुछ समय तक उसमे रात में पूरी दिनचर्या लिखे खुद पता चलेगा की कहा और कितना समय बर्बाद किया है हमने | उस बर्बाद समय की भी प्लानिंग कर उसे उपयोग करे।

प्राइम टाइम में काम करे , पूरे दिन में एक टाइम ऐसा होता है जब हम पूरी तरह से एक्टिव होते है जैसे - सुबह। अर्थात्, सुबह में महत्वपूर्ण कार्य समय के अनुसार तय कर, उसे करे।

काम का महत्व समझे -

लक्ष्य के अनुसार काम बाटे | काम के महत्व को समझे और उसकी प्राथमिकता(Priority) तय करे| छोटे-छोटे काम की लिस्ट बनाये और जिस काम को पहले करना है उसे, समय के साथ तय करे| काम के महत्व के साथ अपने समय की भी बचत करते हुए चले | जैसे -

- आलस्य न करे|
- काम को न टाले|
- लालच किसी चीज़ की न रखे |
- आज का कार्य , कल पर न छोड़े|
- इंटरनेट व मोबाइल जैसी आधुनिक तकनीकीयो का उपयोग आवश्यकतानुसार ही करे|

यह सभी चीज़े हमारे समय को व्यर्थ करती है |

- पाटील हर्षदा संजय,
द्वितीय वर्ष डी फार्मसी

2. ग्लोबल वार्मिंग के कारण

ग्लोबल वार्मिंग जिसे सामान्य भाषा में, भूमंडलीय तापमान में वृद्धि कहा जाता है। कहा जाता है, पृथ्वी पर आक्सीजन की मात्रा ज्यादा होनी चाहिये परन्तु, बढ़ते प्रदूषण के साथ कार्बनडाईआक्साइड की मात्रा बढ़ रही है। जिसके चलते ओजोन पर्त में एक छिद्र हो चुका है। वही पराबैंगनी किरणें सीधे पृथ्वी पर आती हैं, जिसका असर ग्रीनहाउस पर पड़ रहा है। अत्यधिक गर्मी बढ़ने लगी है, जिसके कारण अंटार्कटिका में बर्फ पिघल रही है जिससे, जल स्तर में बढ़ोतरी हो रही है। रेगिस्तान में बढ़ती गर्मी के साथ रेत का क्षेत्रफल बढ़ रहा है। **ग्रीनहाउस** के असंतुलन के कारण ही ग्लोबल वार्मिंग हो रही है।

सभी प्रकार की गैसों से, जिनका अपना एक प्रतिशत होता है, उन गैसों से बना ऐसा आवरण जोकि, पृथ्वी पर सुरक्षा पर्त की तरह काम करता है। जिसके असंतुलित होते ही, ग्लोबल वार्मिंग जैसी भीषण समस्या सामने आती है।

- ग्लोबल वार्मिंग का सबसे बड़ा कारण प्रदूषण है। आज के समय के अनुसार, प्रदूषण और उसके प्रकार बताना व्यर्थ है। हर जगह और क्षेत्र में यह बढ़ रहा है, जिससे कार्बनडाईआक्साइड की मात्रा बढ़ रही है। जिसके चलते ग्लोबल वार्मिंग बढ़ रही है।
- आधुनिकीकरण के कारण, पेड़ों की कटाई गांवों का शहरीकरण में बदलाव। हर खाली जगह पर बिल्डिंग, कारखाना, या अन्य कोई कमाई के स्रोत खोले जा रहे हैं। खुली और ताजी हवा या आक्सीजन के लिये कोई स्रोत नहीं छोड़े।
- अपनी सुविधा के लिए, प्राचीन नदियों के जल की दिशा बदल देना। जिससे उस नदी का प्रवाह कम होते-होते वह नदी स्वतः ही बंद हो जाती है।

गिनाने के लिये और भी कई कारण हैं। पृथ्वी पर हर चीज़ का एक चक्र चलता है। हर चीज़ एक दूसरे से, कही ना कही, किसी ना किसी, रूप में जुड़ी रहती है। एक चीज़ के हिलते ही पृथ्वी का पूरा चक्र हिल जाता है। जिसके कारण भारी हानि का सामना करना पड़ता है।

जिस तरह प्राकृतिक आपदा का प्रभाव पड़ता है। उससे भारी नुकसान उठाना पड़ता है। बिल्कुल उसी तरह, ग्लोबल वार्मिंग एक ऐसी आपदा है, जिसका प्रभाव बहुत धीरे-धीरे होता है। यह बहुत ही महत्वपूर्ण बात है कि, दूसरी आपदाओं की भरपाई तो कई सालों हो सकती है। लेकिन ग्लोबल वार्मिंग से हो रहे, नुकसान की भरपाई मनुष्य अपनी अंतिम सांस तक नहीं कर सकता। जैसे -

- ग्लोबल वार्मिंग के चलते, कई पशु-पक्षी व जीव-जंतुओं की प्रजाति ही विलुप्त हो चुकी है।
- बहुत ठंडी जगह जहाँ, बारह महीनों बर्फ की चादर ढकी रहती थी। वहाँ बर्फ पिघलने लगी जिससे, जल स्तर में वृद्धि होने लगी है।
- भीषण गर्मी के कारण रेगिस्तान का विस्तार होने लगा है। जिससे आने वाले वर्षों में, और अधिक गर्मी बढ़ने की संभावना है।
- पृथ्वी पर मौसम के असंतुलन के कारण चाहे जब अति वर्षा, गर्मी, व ठण्ड पड़ने लगी है या सुखा रहने लगा है। जिसका सबसे बड़ा असर फसलों पर पड़ रहा है जिससे, पूरा देश आज की तारीख में महंगाई से लड़ रहा है।
- ग्लोबल वार्मिंग से पर्यावरण पर सबसे ज्यादा नुकसान हो रहा है। जिससे कोई भी व्यक्ति छोटे से लेकर बड़े तक किसी ना किसी बीमारी से ग्रस्त है। शुद्ध आक्सीजन न मिलने के कारण व्यक्ति घुटन की जिंदगी जीने लगा है।

ग्लोबल वार्मिंग के लिये बहुत आवश्यक है, “पर्यावरण बचाओ, पृथ्वी बचेगी।” बहुत ही छोटे-छोटे दैनिक जीवन में, हो रहे कार्यों में बदलाव को सही दिशा में ले जाकर, इस समस्या को सुलझाया जा सकता है।

- पेड़ों की अधिक से अधिक मात्रा में मौसम के अनुसार लगाये।
- लंबी यात्रा के लिये कार की बजाय ट्रेन का उपयोग करें। दैनिक जीवन में जहां तक संभव हो सके, दुपहिया वाहनों की बजाय, सार्वजनिक बसों या यातायात के साधनों का उपयोग करें।
- बिजली से चलने वाले साधनों की अपेक्षा, सौर ऊर्जा वाले साधनों का उपयोग करें।
- जल का दुरुपयोग न करें। प्राचीन व प्राकृतिक जल संसाधनों का नवीनीकरण ऐसा न करें जिससे वह नष्ट हो जाये।
- आधुनिक चीजों के उपयोग को कम कर घरेलू व देशी चीजों का उपयोग करें।

- जाधव रितिका उत्तम

द्वितीय वर्ष डी फार्मसी

कविता

में यादों का पिटारा खोलू तो,
कुछ दोस्त बहुत याद आते हैं।

में गांव की गलियों से गुजरू
पेड़ की छांव में बैठू तो,
कुछ दोस्त बहुत याद आते हैं।

वो हंसते मुस्कराते दोस्त
ना जाने किस शहर में गुम हो गए,
कुछ दोस्त बहुत याद आते हैं।

कोई मैं में उलझा है तो कोई तू उलझा है
नहीं सुलझ रही है अब इस जीवन की गुत्थी,
अब दोस्त बहुत याद आते हैं।

जब मैं मनाता हूं कोई त्यौहार
तो हंसते गाते दोस्त नजर आते हैं,
लेकिन अब तो होली, दिवाली भी मिलना नहीं होता।

कोई पैसा कमाने में व्यस्त है
तो कोई परिवार चलाने में व्यस्त है
याद करता हूं पुराने दिन तो
कुछ दोस्त बहुत याद आते हैं।

चव्हाण प्रियांका प्रकाश, प्रथम वर्ष डी फार्मसी

यू जिन्दगी के ख्वाब दिखा गया कोई,
मुस्कुरा के अपना बना गया कोई,
बहती हुई हवाओ को यू थाम ले गया कोई,
सावन मे आ के कोयल का गीत सुना गया कोई,
यू अपने प्यार की हवा से गम को मिटा गया कोई,
मीठे सपनो मे आपके अपना बना गया कोई,
धूल लगी किताब के पन्ने पलट गया कोई
उस मे सूखे हुए गुलाब की याद दिला गया कोई
यू जिन्दगी मे फिर से प्यार की बरसात दे गया कोई
बिन आहत की इस दिल मे जगह बना गया कोई
यू फिर से मुझे जीने का मकसद सिखा गया कोई
बिना आहत अपना बना गया कोई.

- माळी साक्षी नामदेव, प्रथम वर्ष डी फार्मसी

कुछ पल की बातें,
कैसे दोस्ती में बदल गई पता नहीं चला।

कुछ हंसाने कुछ तराने याद आते हैं,
तेरे साथ बिताए हुए सारे पल याद आते।

ए दोस्त में जब तेरे साथ होता था,
तो पता नहीं कब सुबह से शाम हो जाती थी।

अब हर पल ऐसा लगता है ए दोस्त,
जैसे समय रुक सा गया है।

राह में चलते चलते मंजिलें तो मिल गई,
लेकिन तेरी दोस्ती छूट गई।

बचपन में देखे गए ख्वाब सब पूरे हो गए,
लेकिन तेरे बिना सब अधूरे से लगते हैं।

ए मेरे दोस्त एक बार फिर लोट आ,
फिर से वो बचपन के पल जीते हैं।

देसावळे सचिन जालिंदर, प्रथम वर्ष डी फार्मसी

चूड़ियों के बीच तेरी गुस्से भरी आवाज सुनने का मन करता है,
मन करता है तू आ जाए बहुत डांटे और कान पकड़कर मुझे ले जाए.

जाना चाहती हूं उस बचपन में फिर से जहां तेरी गोद में सोया करती थी,
जब काम में हो कोई मेरे मन का तुम बात-बात पर रोया करती थी.

जब तेरे बिना लोरियों कहानियों यह पलके सोया नहीं करती थी,
माथे पर बिना तेरे स्पर्श के ये आंखें जगा नहीं करती थी.

अब और नहीं घिसने देना चाहती तेरे ही मुलायम हाथों को,
चाहती हूं पूरा करना तेरे सपनों में देखी हर बातों को.

खुश होगी माँ एक दिन तू भी,
जब लोग मुझे तेरी बेटी कहेंगे.

मुंडे श्रीकांत शिवाजी, द्वितीय वर्ष डी फार्मसी

सफर में धूप तो बहुत होगी तप सको तो चलो,
भीड़ तो बहुत होगी नई राह बना सको तो चलो।

माना कि मंजिल दूर है एक कदम बढ़ा सको तो चलो,
मुश्किल होगा सफर, भरोसा है खुद पर तो चलो।

हर पल हर दिन रंग बदल रही जिंदगी,
तुम अपना कोई नया रंग बना सको तो चलो।

राह में साथ नहीं मिलेगा अकेले चल सको तो चलो,
जिंदगी के कुछ मीठे लम्हे बुन सको तो चलो।

महफूज रास्तों की तलाश छोड़ दो धूप में तप सको तो चलो,
छोटी-छोटी खुशियों में जिंदगी ढूँढ सको तो चलो।

यही है जिन्दगी कुछ ख्वाब चन्द उम्मीदें,
इन्हीं खिलौनों से तुम भी बहल सको तो चलो।

तुम ढूँढ रहे हो अंधेरो में रोशनी ,खुद रोशन कर सको तो चलो,
कहा रोक पायेगा रास्ता कोई जुनून बचा है तो चलो।

जलाकर खुद को रोशनी फैला सको तो चलो,
गम सह कर खुशियां बांट सको तो चलो।

खुद पर हंसकर दूसरों को हंसा सको तो चलो,
दूसरों को बदलने की चाह छोड़ कर, खुद बदल सको तो चलो।

- मोहिते तेजस्विनी सर्जेराव, प्रथम वर्ष डी फार्मसी

English Section



1. Positive Thinking

Positive thinking refers to a belief or mental attitude which makes us think that good things will happen eventually and our efforts will pay off sooner or later. It is the opposite of negative thinking which makes our mind full of stress and fear. Thus, an essay on positive thinking will show us how it reinforces thoughts like optimism and hope and works wonders. **Benefits of Positive Thinking**

Let it be clear that positive thinking does not mean you do not notice the bad things in life. It means you try to find a solution in a productive way instead of whining about it. There are many benefits of positive thinking.

The first one is better health. Negative thinking gives rise to anxiety, stress, frustration and more. However, positive thinking helps you avoid all this and focus on staying healthy and doing better in life.

Further, it is essential for us to fight depression which positive thinking helps with. Similarly, it will also help us to relieve stress. Positive thinking overwhelms stress and it will allow you to get rid of stress.

As a result, positive thinking helps you live longer. It is because you will be free from diseases that form due to stress, anxiety and more. Moreover, it is also the key to success. Meaning to say, success becomes easier when you don't bash yourself up.

Similarly, it also gives us more confidence. It boosts our self-esteem and helps in becoming more confident and self-assured. Therefore, we must certainly adopt positive thinking to make the most of our lives.

There are many ways through which we can build positive thinking. To begin with, we must inculcate the habit of reading motivational and inspiring stories of people who are successful.

All this will help in motivating and inspiring you and showing you the right path. Moreover, it is important to never let negative thoughts thrive in your mind and work towards putting end to this habit.

You can do so by replacing your negative thoughts with constructive and positive reviews. Start to pay attention to your ideas and don't pay heed to negative thoughts. Further, it is helpful to use affirmations.

These positive statements will truly sink into your subconscious mind and guide you to take better action. It will also help in visualising your dreams and getting the right means to achieve them fast.

Finally, always stay guard and gatekeep your mind to make important changes in life. In other words, do not be afraid to take actions. Keep yourself busy and do different things to avoid becoming cynical and remaining positive.

- **Mahajan Pratiksha Madhukar**

S Y D Pharm

2. Pharmacy: a Good Profession

Introduction

Different spices have different tastes; similarly, different people have different choice and they choose their profession accordingly. I have my interest in the medical field, but at the same time, I also fear of injection. So, how can I contribute to this field? You can be a pharmacist; he is a person who deals with medicines and its production. They have to maintain the records and they also perform various researches to bring the correct medicine for you. They are also trained to give injections, but they have to deal very little with it.

What Does a Pharmacist do?

They perform deep research in mixing various components and chemical compositions to make the correct drug. Whenever you feel fever and also have a headache at the same time you prefer having a Paracetamol. Have you ever wondered where this medicine came from? Thanks to our pharmacists who work continuously to provide us such medicines.

Similarly, there are many diseases and the live example is COVID-19, pharmacists are still performing various researches in different parts of the world to get that proper composition of components; so that they could develop medicine as well as the vaccine.

Apart from this for ages we have faced various death-causing diseases and it's our pharmacy team that always brings a cure. We have overcome many diseases like polio, plague, etc and these are some examples of the great job done by our pharmacist.

Educational Qualification of a Pharmacist

- There are different ways to get Pharmaceutical education in India, starting from the school days, one should take science stream.
- They have to take either Maths or Bio as additional subjects or its better to take both of them.
- There is a 4 years Bachelor's degree as well as a 2 years Diploma course available, you can choose any of them as per your interest.

- You can also go for M.Pharm as well as Post-Baccalaureate accordingly.
- You have to choose your subject in Masters like a pharmacy in Biotechnology, Pharmacology, Pharmaceutical Chemistry, Quality Assurance, etc.

Conclusion

If you are really good at chemistry you should go to this field. It is a good profession with a handsome salary. There are many pharmacies where you can easily be recruited and will be given a chance to try your luck. It is really a kind of social work because a pharmacist works for people and their betterment. Sometimes they also visit hospitals to analyze a case and start their research.

Gitte Rohit Shanikrao

S Y D Pharm

3. Why I want to become a Pharmacist

All of us have various reasons to choose our carrier; similarly, I want to become a pharmacist just because of an incident.

A year before my grandmother left me just because of cancer. Although there is treatment available, it is not a panacea. Drugs have different effects on different people. Not only my grandmother but I also lost one of my friends.

These two incidents affected me a lot and I decided to make a medicine that can cure-all. The treatment is very costly and many of us can't afford it. So, I want to make it available at a low cost and also want to have a campaign. There are very few NGOs that provide information and spreads awareness. Once I will become a licensed pharmacist, I can also organize a campaign for poor people.

- **Pawar Shravani Chandrakant**

F Y D Pharm

4. How to Become a Good Pharmacist?

Introduction

Most of us like a profession in which we can be free to do anything in case of creativity. Where we can use our own ideas or skills and pharmacy is something alike. Actually, in this field, one should deal with different diseases and get some remedy. They have to experiment with different solutions and find a new combination for a certain disease. Really it needs lots of patience. Apart from educational qualification, a good pharmacist should have some special qualities.

Special Qualities of a Pharmacist

Must be Patient

I think being patient is one of the most important qualities of a pharmacist because Rome wasn't built in a day. Similarly, we cannot find medicine of a certain disease in a day. It takes time and sometimes years. For example, there is no specific drug for dengue yet. It has been years still our medical team is working on it.

So, a pharmacist should have a lot of patience and should be ready with the same enthusiasm every time, although it is his 100th attempt.

Should be Focused

It needs lots of care and focus to develop a drug so a pharmacist should be focused. Generally, we stop caring once we start facing continuous failures. But to be a scientist or a pharmacist one should really be focused. It does not matter how many times they failed but each time when they start new, they have to notice everything and write each and every information.

We eat small tablets and it contains lots of things. All these require lots of effort and detailed things together and the small change in quantity can cause an overdose. Therefore, it needs lots of focus to be a pharmacist.

Goal-Oriented

Everyone has his personal as well as professional life and they have to make a balance in between. But a research pharmacist can't think about himself alone. Sometimes they have to work extra hours just waiting to see the results. They are goal-oriented and need to finish their task at any cost.

Suppose in research you have to add another compound after 6 hours, so it does not matter either it is 12 at night or 5 in the morning. You have to stay and complete the task otherwise the entire research will go in vain.

Should be Knowledgeable

Knowledge is something that will make you successful in this area. The more you will read about various medicines the more updated you will be. This will also help you to perform your activities in the right direction. Also, reading a case study can help to increase your knowledge and knowledge will give you accuracy.

Should be Good at Management

A pharmacist should have good management skills. They have to research on a particular thing at the same time; they also have to manage many other things. If you are working in a team then you should know how to manage and co-operate. A team under good management always wins. So, always make sure about the list of the ingredients a day before and also take care of other small things of your team members; this will definitely make you a good manager.

Multitasking

A pharmacist is not only someone who always performs various researches but he should also be capable of doing other tasks like, they should know about different medicines and their compositions. If needed they can also work in a chemist shop and help people to get the right medicine. They can also work as keeping records of various medicine and their manufacturing and expiring dates. They should be good at computer knowledge. All these things can make you multitasking.

Conclusion

Nowadays you would have heard people focusing to choose a carrier of your interest, just because to maintain your interest. Suppose you became a pharmacist as per your father's request and once you get into this field, you have to perform various tasks and researches. You will get bored within a few months and your works will nothing more than a burden for you. This will never help you to succeed in life. So, chose your profession carefully.

- **Ghashi Misbah Jalilahmed**

F Y D Pharm

Institute Vision:

To create Pharmacy professional of finest quality to serve healthcare system of society.

Institute Mission:

1. To serve and sustain an academic environment which is conducive to transform the students into skilled and knowledgeable Pharmacy professionals.
2. To encourage and train the students to meet need of healthcare services.
3. To develop communication and management skill of students to become successful entrepreneur.
4. To help the students to inculcate the knowledge for betterment of society.

Program Educational Objectives

The graduates shall be able to-

PEO I: Gain the knowledge and pursue higher education as per their potential.

PEO II: Based on their acquired knowledge and proven competence, will serve as enterprising professional in any organization

PEO III: Support the healthcare need by initiating startups and working in healthcare related services.

PEO IV: Initiate and Participate in public welfare activities.

